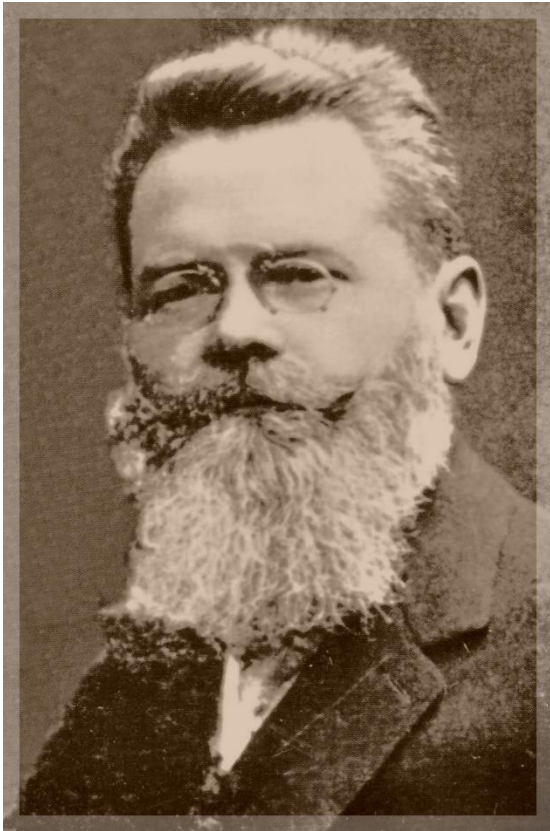

Gedeon MAJUNKE (*9. 5. 1854 Spišská Sobota † 10. 4. 1921 Spišská Sobota)

Významný spišský architekt a staviteľ, tvorca architektúry prelomu 19. a 20. storočia.

Narodil sa ako štvrté zo siedmich detí v konfesijne zmiešanej rodine (otec bol katolík, matka evanjelička a. v.) majiteľa pivovaru Antona Majunkeho a Johany Kniznerovej. Po absolvovaní základnej školy v Spišskej Sobote sa v rokoch 1866–1873 ďalej vzdelával na Štátnom reálnom gymnáziu v Košiciach. Gedeon bol mimoriadne nadaný. V rokoch 1873–1881 študoval vo Viedni architektúru na stavebnej fakulte Vysokej školy technickej a paralelne absolvoval Akadémiu výtvarných umení u profesorov Teofila Hansena a Fridricha von Schmidta. V poslednom ročníku získal za súťažný návrh budovy akadémie vied zlatú medailu. Otec sa úspešného ukončenia jeho štúdií nedožil. Aj kvôli tomu sa Gedeon vrátil domov, napriek tomu, že mu vo Viedni ponúkali miesto pedagóga. Krátko pôsobil na panstve grófa Emanuela Andrášiho v Betliari, ktorý ho podporoval počas štúdií. Natrvalo sa usadil v rodnom meste a oženil sa s Alicou Hergesselovou, ktorá sa okrem starostlivosti o troch synov a dcéru venovala i humanitárnej činnosti. Pracovala v Červenom kríži, ktorému na zriadenie nemocnice poskytla časť domu s dvorom. Ministerstvo zdravotníctva ocenilo jej nezištnosť udelením Zlatého kríža za zásluhy. Majunkeovský dom na námestí v Spišskej Sobote zostal sídlom Červeného kríža až do súčasnosti.

Vo Vysokých Tatrách, po otvorení košicko-bohumínskej železnice sa začalo s rozsiahlou výstavbou. Majunke prijal ponuku od Kežmarskej bankovej účastinnej spoločnosti na výstavbu novej osady Dolný Smokovec. Založil stavebnú firmu a stal sa majiteľom jednej z prvých parných píl v Uhorsku. Stavby nielen projektoval, ale mnohé prostredníctvom svojej stavebnej firmy aj postavil. Spravidla išlo o symetrické objekty na obdĺžnikovom pôdoryse rozvinuté okolo strednej osi, s bočnými rizalitmi s hradenými poschodovými lodžiami, s drevenými verandami a balkónmi. Celá osada Dolný Smokovec pri svojom vzniku pozostávala len z jeho stavieb. Po tomto úspechu projektoval vo svojom ateliéri kúpeľné domy, kaviarne, reštaurácie, sanatóriá, hotely, letohrádky, kostoly, turistické domy. Projektoval aj školské, či administratívne budovy, veľkolepé vily, zelené parky, honosné záhrady a nádherné rodinné domy pre rôzne spišské mestá. Podľa jeho návrhov boli realizované prestavby rodinných domov na námestí v Spišskej Sobote, ale aj v Levoči, Kežmarku, Poprade, Spišskej Novej Vsi. Jeho eklektický štýl, v ktorom sa miešali prvky neoklasicizmu, neorenesancie so secesiou dávajú jeho stavbám ráz noblesnosti. Obrovský projekčný výkon svojho ateliéru dosahoval použitím normalizovaných vzorových projektov, kombináciou typizovaných prvkov a ich citlivou úpravou pre danú lokalitu. Projektoval aj liečebné domy pre Kvetnicu, Baldovce a Turzov. Podieľal sa i na reštaurovaní miestnych kaštieľov a navrhol aj pár náhrobkov na spišských cintorínoch. Bol aktívne činný aj ako verejný činiteľ. Stal sa členom správnej rady Spišskej župy, i predsedom Stavebnej komisie Uhorského karpatského spolku. V rodnom meste zastával aj tradičnú funkciu veliteľa dobrovoľného hasičského zboru, viac sa však usiloval o jeho modernizáciu. Zaslúžil sa o zavedenie elektrického prúdu v Spišskej Sobote. Pochovaný je na spišskosobotskom cintoríne spolu s manželkou a jej rodičmi.

Jeho dielo nie je dostatočne preskúmané a docenené. Väčšina jeho stavieb sa nezachovala do súčasnosti. Najhonosnejšou pamiatkou na Majunkeho je dnes hotel Lomnica, postavený v roku 1893 v centre Tatranskej Lomnice, tiež letohrádok arcikňažnej Klotildy v Starom Smokovci, poľovnícky zámoček kniežaťa Hohenlohe-Öhringen vo Vyšných Hágoch, sanatórium Dr. Guhra v Tatranskej Polianke či známa vysokohorská Téryho chata. Stále môžeme obdivovať šesť zachovaných kostolov v Smokovcoch, Tatranskej Lomnici či Tatranskej Javorine. Všetky budovy, ktoré Gedeon Majunke navrhol, majú spoločnú črtu: boli naprojektované a postavené v symbióze s prírodou. Vždy vychádzal z konkrétneho prostredia a preferoval prírodné materiály. Jeho stavby pôsobia v prírode prirodzene, akoby tam odjakživa patrili.

(EP)